

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Β: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

κ. Peter Schneidewind	Metis GmbH
κ. Hannes Wimmer	Metis GmbH
κ. Tony Kinsella	Εμπειρογνώμονας για τη Metis GmbH
κ. Szabolcs Klubuk	Metis GmbH
κ. Christoph Gollner	Βοηθός ερευνητής της Metis GmbH

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

κ. Ivana KATSAROVA

Τμήμα Πολιτικής «Διαρθρωτική πολιτική και πολιτική στον τομέα της συνοχής»

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

B-1047 Βρυξέλλες

E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτότυπο: EN

Μεταφράσεις: DE, FR

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Για να επικοινωνήσετε με τη Διεύθυνση ή για να εγγραφείτε συνδρομητές στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο, παρακαλούμε απευθυνθείτε στη διεύθυνση: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2009.

Βρυξέλλες, © Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2009

Το παρόν έγγραφο διατίθεται στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: www.europarl.europa.eu/studies

ΝΟΜΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι απόψεις που διατυπώνονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι θα αναφέρεται η πηγή, θα έχει προηγουμένως ενημερωθεί ο εκδότης και θα έχει λάβει αντίτυπο.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Β: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ

Περιεχόμενο

Η παρούσα μελέτη παρέχει κριτική ανάλυση των αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών, των μέσων τους και του ρόλου τους στην αντιμετώπιση κοινωνικών ανισοτήτων. Παρουσιάζει συνολική περιγραφή της ποικιλίας των δομών τοπικών αρχών ανά την ΕΕ και στη συνέχεια εξετάζει διεξοδικά πώς αυτές οι αρχές αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις πολιτικής. Αυτή η έρευνα συνοδεύεται από αντιπροσωπευτικές περιπτώσιολογικές μελέτες δεκατριών διαφορετικών τοπικών αρχών, των προκλήσεων που αντιμετώπισαν, των προτεραιοτήτων, των προσεγγίσεων και των αντίστοιχων απαιτήσεών τους. Το έγγραφο επιδιώκει να εντοπίσει κοινούς παράγοντες που οδηγούν στην επιτυχία ή μη αυτών των προσεγγίσεων, και προτείνει πιθανές λύσεις.

ΣΥΝΟΨΗ

Η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της έχει αποτελέσει θέμα εκτενών συζητήσεων και έρευνας, κυρίως κατά την προετοιμασία της Συνθήκης της Λισαβόνας. Ενώ είναι εξαιρετικά πιθανό η εν λόγω συζήτηση να συνεχίζεται στο μέλλον, με επαναλαμβανόμενες κορυφές και υφέσεις, οι περίπλοκες και διαφορετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ της ΕΕ, των 27 κρατών μελών της και των μυριάδων τοπικών και περιφερειακών αρχών τους δεν εξετάζονται πλέον τόσο επισταμένα.

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να παράσχει στην Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυτό που μπορεί να περιγραφεί μόνο ως συνολική επισκόπηση της κατάστασης, των αρμοδιοτήτων και των δομών των τοπικών αρχών και στα 27 κράτη μέλη. Στη συνέχεια αναπτύσσει μια κριτική ανάλυση του ρόλου των πολιτικών, των προσεγγίσεων και των δράσεων των τοπικών αρχών, σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των τοπικών ανισοτήτων. Αυτή η ανάλυση εκπονήθηκε από έρευνα, και διαμορφώθηκε μέσα από επτά περιπτωσιολογικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν σε σχέση με τοπικές καταστάσεις και δράσεις σε διαφορετικά κράτη μέλη.

Η ομάδα εργασίας της ΕΕ σχετικά με την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση διαίρεσε τα κράτη μέλη σε τέσσερις κατηγορίες: ενιαία συγκεντρωτικά κράτη, ενιαία αποκεντρωμένα κράτη, ενιαία περιφερειοποιημένα κράτη και, τέλος, ομοσπονδιακά κράτη. Οι τοπικές αρχές έχουν διαφορετικό καθεστώς και βαθμό αυτονομίας σε καθένα από τα τέσσερα μοντέλα, και για να περιπλέξουμε λίγο περισσότερο την κατάσταση, υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα διαφορετικά επίπεδα των τοπικών αρχών στα μεμονωμένα κράτη, και διαφορές μεταξύ της κατάστασής τους στα κράτη μέλη που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία.

Στη μια πλευρά του φάσματος, οι τοπικές αρχές σε ενιαία συγκεντρωτικά κράτη όπως η Ρουμανία ή η Ιρλανδία απολαύουν σχετικά περιορισμένης αυτονομίας – ακόμη και σε τομείς πολιτικής όπου διαθέτουν σημαντικές αρμοδιότητες. Σε ομοσπονδιακά κράτη όπως το Βέλγιο ή η Γερμανία, οι αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών ορίζονται από τον νόμο, ακόμη και από συνταγματικές διατάξεις. Οι τοπικές αρχές διαθέτουν διαφορετικό καθεστώς και αρμοδιότητες όπως διακρίνεται σαφώς αν εξετάσουμε, για παράδειγμα, ένα γερμανικό κρατίδιο και μια γερμανική νομαρχία.

Αυτές οι διαφορές συχνά πηγάζουν από ιστορικές και πολιτιστικές βάσεις. Αυτού του είδους οι βάσεις διαδραματίζουν ρόλο στον καθορισμό των προσεγγίσεων που ακολουθούν οι τοπικές αρχές, ρόλο που είναι εξίσου σημαντικός με το νομικό ή συνταγματικό καθεστώς των εν λόγω αρχών. Τα επίσημα σύνορα των τοπικών αρχών έχουν αρκετές φορές καταληφθεί από οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις όπως η άναρχη δόμηση σε γειτονικές κομητείες ή επαρχίες και τα μεταβαλλόμενα πρότυπα μετανάστευσης ή μετακίνησης από και προς τον χώρο εργασίας. Επίσης, παρατηρούμε παρόμοιες, αν και περισσότερο περίπλοκες, πραγματικότητες σε συνοριακές περιοχές όπου οι ζώνες οικονομικής άνθησης και τα πρότυπα οικιστικής ανάπτυξης υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα και επηρεάζουν τοπικές αρχές από κράτη μέλη με διαφορετικές δομές διακυβέρνησης.

Τα επίπεδα χρηματοδοτικής αυτονομίας επίσης διαφέρουν ευρέως μεταξύ των τοπικών αρχών. Κάποιες εξαρτώνται πρωτίστως από την εθνική χρηματοδότηση, ενώ άλλες είναι σχετικά ελεύθερες να ορίζουν και να αυξάνουν τους φόρους που επιβάλλουν και ακόμη και να εκδίδουν δικά τους ομόλογα για να συγκεντρώσουν κεφάλαιο. Οι περισσότερες εξαρτώνται σε κάποιο βαθμό από την εθνική χρηματοδότηση και ενδέχεται να υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές τόσο στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους όσο και μεταξύ διαφορετικών κρατών μελών. Σε ορισμένα υπάρχει ένα επίσημα καθιερωμένο διαφανές σύστημα, το οποίο συχνά βασίζεται σε ποσοστό κατά κεφαλή. Σε άλλα, η χρηματοδότηση υπόκειται σε διαπραγμάτευση σε πολιτικό επίπεδο ανάλογα με την περίπτωση. Υπάρχει μια τάση να καλούνται οι τοπικές αρχές να υποβάλλουν ανταγωνιστικές δημόσιες προσφορές για

χρηματοδότηση έργων και κεφαλαίων. Αυτό συμβαίνει ιδίως στην Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι τοπικές αρχές είναι αρμόδιες, σε διάφορους βαθμούς, για την παροχή –αν και όχι πάντοτε για τον σχεδιασμό– ευρέος φάσματος πολιτικών και υπηρεσιών. Αυτή η αρμοδιότητα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, χωροταξικό και οικοδομικό σχεδιασμό, στέγαση, εκπαίδευση, περιβάλλον, μεταφορές (κατασκευή και λειτουργία), ασφάλεια, κοινωνική πρόνοια, υγεία και απασχόληση κ.λπ. Σχεδόν όλοι οι τομείς αυτοί έχουν αντίκτυπο στις τοπικές ανισότητες. Οι τοπικές αρχές επίσης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή και υλοποίηση μειζόνων ευρωπαϊκών στρατηγικών όπως, ενδεικτικά, η στρατηγική της Λισαβόνας και η αντίστοιχη του Γκέτεμποργκ, το πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, ο χάρτης της Λειψίας και η κοινωνική ατζέντα.

Η αύξηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης οδήγησε σε μια αυξανόμενη ανάγκη για συντονιστικούς μηχανισμούς και πλατφόρμες. Αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν σε βάση ανά τομέα όπως των μεταφορών για παράδειγμα, αλλά η ευρωπαϊκή εμπειρία επίσης διευκολύνει την ανάδυση μιας εδαφικής προσέγγισης.

Στο έγγραφο της «εδαφικής ατζέντας» της άτυπης υπουργικής διάσκεψης στη Λειψία το 2006 τονιζόταν η προϋπόθεση για τον εδαφικό συντονισμό όπως και οι σχετικές προσεγγίσεις. Επίσης παρουσιάζονταν επιχειρήματα για νέες μορφές εδαφικής διακυβέρνησης. Οι ευρωπεριφέρειες είναι ένα καλά παγιωμένο μοντέλο, και ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) προσφέρει ένα ευέλικτο νομικό εργαλείο συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης, δημόσιων υπηρεσιών και ιδιωτών ενδιαφερομένων χωρίς τους φραγμούς των εθνικών συνόρων. Τέτοιοι εδαφικοί όμιλοι μπορούν να βασίζονται σε έργα και να συνδυάζουν διαφορετικές επίσημες περιφέρειες.

Οι τοπικές αρχές συχνά πρέπει να αντιμετωπίσουν κοινωνικές ανισότητες που προκαλούνται από εξελίξεις ή πολιτικές τις οποίες δεν ελέγχουν και δεν μπορούν να επηρεάσουν παρά σε ελάχιστο βαθμό. Οι οικονομικές αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να οδηγήσουν στην παρακμή ή κατάρρευση των παραδοσιακών βιομηχανιών. Μια πόλη ή περιοχή που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μια παρακμάζουσα βιομηχανία, όπως η μεταλλουργία ή η ναυπηγοκατασκευαστική, μπορεί να βρεθεί αιφνιδώς αντιμέτωπη με τεράστιας κλίμακας κοινωνικές, πολεοδομικές και αναπτυξιακές ανάγκες, καθώς η φορολογική της βάση καταρρέει. Η περιπτωσιολογική μελέτη της πολωνικής πόλης Elblag συνιστά ένα τέτοιο παράδειγμα.

Στην περιπτωσιολογική μελέτη της Marinha Grande περιγράφεται μια πορτογαλική πόλη όπου ποσοστό μεγαλύτερο του 60% των θέσεων απασχόλησης βρίσκεται σε παραδοσιακές βιομηχανίες (γυαλί και πλαστικό) και όπου το δημοτικό συμβούλιο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη δρομολόγηση τοπικού συμφώνου απασχόλησης (ΤΕΡ) με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερομένων όσον αφορά μια προορατική προσπάθεια για να διαφοροποιηθεί η οικονομία της πόλης.

Σε ορισμένες χώρες υπήρξε έντονη τάση, ιδίως από άτομα με υψηλά εισοδήματα, να μετακινηθούν από τις πόλεις στα προάστια τα οποία φαίνεται να προσφέρουν υψηλότερα πρότυπα στέγασης (μεμονωμένες κατοικίες αντί για πολυώροφες πολυκατοικίες) και καλύτερη ποιότητα ζωής. Αυτή η τάση περιγράφεται και στις περιπτωσιολογικές μελέτες που αφορούν τη Βουδαπέστη και τη Βιέννη. Σε άλλες χώρες, όπως η Γαλλία, η παράδοση συνίσταται περισσότερο στο φαινόμενο οι πιο επιθυμητές οικιστικές περιοχές να βρίσκονται εντός των τειχών της πόλης, και στα προάστια (banlieu) να υπάρχει κυρίως κοινωνική στέγαση.

Μια διαφορετική τάση έχει αρχίσει επίσης να διαφαίνεται τα τελευταία χρόνια, κατά την οποία τα άτομα εγκαταλείπουν τις πόλεις όχι για τα γειτονικά προάστια, αλλά για πόλεις και χωριά που βρίσκονται σε κάποια απόσταση, σε γειτονικές αγροτικές περιοχές. Τέτοιες

εξελίξεις στο θέμα της στέγασης στις ΗΠΑ ονομάστηκαν «εξωπροάστια» (exurbs). Στην Ευρώπη τίθενται ερωτήματα για τους παραδοσιακούς ορισμούς των «αστικών» και «αγροτικών» ζωνών.

Τα μεταναστευτικά πρότυπα μεταξύ πόλεων και κωμοπόλεων όπου ζει το 74% των πολιτών της ΕΕ και οι εξώτερες περιοχές τους ή οι γειτονικές αγροτικές περιοχές έχουν αντίκτυπο στις τιμές γης και οικιών, στις τοπικές φορολογικές βάσεις και στις υπηρεσίες. Τέτοιες επιλογές που αφορούν τον τρόπο ζωής συνήθως περιλαμβάνουν αυξημένη χρήση ιδιωτικών αυτοκινήτων αντί για τις δημόσιες μεταφορές, με όλα τα ζητήματα αειφορίας που θέτει κάτι τέτοιο.

Οι μη ελεγχόμενες δυνάμεις της αγοράς τείνουν να ωθούν τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα σε περιοχές με στέγαση χαμηλού κόστους, και συχνά χαμηλών προτύπων. Οι τοπικές πολιτικές και παρεμβάσεις μπορούν είτε να ενισχύσουν εκ νέου τις τάσεις της αγοράς είτε να τις εξισορροπήσουν ώστε να διασφαλιστεί σταθερό κοινωνικό μίγμα, αποφεύγοντας παράλληλα τη δημιουργία ομάδων οικονομικά ασθενών ατόμων σε πόλεις και κωμοπόλεις.

Τα νέα κράτη μέλη από την κεντρική και ανατολική Ευρώπη κληρονόμησαν από παλαιότερες γενιές απόθεμα στέγασης κατά κύριο λόγο αποτελούμενο από εκτάσεις στέγασης με συγκροτήματα κτιρίων οι οποίες ανήκαν φυσικά στο κράτος υπό κομμουνιστικό καθεστώς. Στην περιπτωσιολογική μελέτη των κατοικιών κοινωνικής στέγης Havanna στη Βουδαπέστη, καταδεικνύεται πώς οι πόλεις και οι τοπικοί δήμοι αντιμετωπίζουν την ιδιωτική στέγαση ενώ διατηρούν τον κοινωνικό ιστό των κοινοτήτων τους.

Η εσωτερική μετανάστευση από άλλα κράτη μέλη, ή από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκαλεί νέα βάρη στις τοπικές υπηρεσίες και στους τομείς της στέγασης, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης μεταξύ άλλων. Η περιπτωσιολογική μελέτη του στρατηγικού επιχειρηματικού σχεδίου της πόλης του Leicester προσφέρει γνώση σε σχέση με τον τρόπο που μια τοπική σύμπραξη, στηριζόμενη σε πόρους της πόλης, σε εθνικούς και σε κοινοτικούς πόρους, επιδιώκει να αντιμετωπίσει μια πραγματικότητα όπου περίπου 40% των κατοίκων προέρχονται από εθνοτικές μειονότητες.

Η εσωτερική μετανάστευση δημιουργεί προκλήσεις σε κοινωνίες που είναι περισσότερο συνηθισμένες στην αποδημία των πολιτών τους. Στην περιπτωσιολογική μελέτη για την πολιτική πολυμορφίας της Turku καταδεικνύεται πώς η φινλανδική πόλη επιδιώκει να προσαρμοστεί σε μια τέτοια καινούρια κατάσταση. Η πόλη Turku έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης για το 4,4% του πληθυσμού της που είναι μετανάστες, πολλοί με καθεστώς πρόσφυγα.

Η δομή, οι παραδόσεις και οι πόροι των τοπικών αρχών προφανώς συνιστούν προϋπόθεση ως προς την ικανότητά τους να αναπτύσσουν πολιτικές για την αντιμετώπιση και την εξισορρόπηση ανισοτήτων. Όλες οι τοπικές αρχές, όποιο και αν είναι το καθεστώς τους, διαθέτουν πράγματι γνώσεις και επαφές σε τοπικό επίπεδο και αντιμετωπίζουν τις αντίστοιχες τοπικές πραγματικότητες σε καθημερινή βάση. Αυτό μπορεί να τους επιτρέψει να αναπτύξουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις και στρατηγικές σε τομείς όπως η στέγαση, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η απασχόληση. Ορισμένες τοπικές αρχές ενδέχεται να χρειάζεται να αναπτύξουν την ικανότητά τους να υποβάλλουν προσφορές για εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση για την υλοποίηση τέτοιων προσεγγίσεων.

Οι κοινωνικές ανισότητες σε τοπικό επίπεδο είναι φαινόμενα πολλαπλών πτυχών και έχουν αποδειχθεί ότι είναι εξίσου ανθεκτικές σε περιοριστικές τομεακές προσεγγίσεις από πάνω προς τα κάτω και σε μεμονωμένα τοπικά μέτρα – η κατασκευή νέων οικιών δεν εξαλείφει από μόνη της τα κοινωνικά προβλήματα σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Οι συντονισμένες δράσεις που περιλαμβάνουν τους κοινωνικούς εταίρους, την τοπική κοινωνία των πολιτών, την τοπική αρχή και τους διάφορους κλάδους της εθνικής κυβέρνησης, απεδείχθησαν

ουσιαστικά υποχρεωτικές. Οι τοπικές αρχές έχουν μοναδική συμβολή ως προς το ότι συνδυάζουν όλους αυτούς τους κλάδους και τους ενδιαφερόμενους.

Η βελτίωση δεξιοτήτων, η προσφορά κατάρτισης, ο συνδυασμός τοπικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών και πόρων με στόχους οικονομικής ανάπτυξης, συνιστούν ουσιώδες τμήμα οποιασδήποτε τοπικής στρατηγικής προσέγγισης. Οι τοπικές αρχές είναι, για άλλη μια φορά, στην κατάλληλη θέση για να προσελκύσουν μαζί αυτούς τους διαφορετικούς ενδιαφερόμενους.

Ο εντοπισμός και η εμπορική προώθηση των στοιχείων μιας περιοχής συνιστά ζωτικό τμήμα της προσέλκυσης κεφαλαίου και ανθρώπινων δεξιοτήτων. Οι τοπικές αρχές διαθέτουν μεγάλο τμήμα της τοπικής αυτής γνώσης άμεσα διαθέσιμο και συχνά επίσης διαθέτουν σχετικά ακριβή εικόνα των τοπικών προβλημάτων. Πρέπει να υπάρχει πρόσβαση σε εθνική ή/και κοινοτική χρηματοδότηση ώστε να μπορούν οι τοπικές αρχές να αναλάβουν κάποιες από τις επενδύσεις τις οποίες απαιτούν τέτοιες αναλύσεις και προσπάθειες.

Η τοπική γνώση και εμπειρία πρέπει να εντοπιστεί, να καταγραφεί και να κατανεμηθεί. Τέτοια κατανομή μπορεί να περιλαμβάνει τη συγκέντρωση εμπειριών βέλτιστων πρακτικών από τις τοπικές αρχές – όπως αναφέρεται στην περιπτωσιολογική μελέτη της Elblag όπου οι αρχές της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν σε θέση να προσφέρουν καθοδήγηση στις αρχές της πόλης.

Πρέπει επίσης να υπάρχει σαφής επιχειρησιακός μηχανισμός με τον οποίο οι τοπικές εμπειρίες θα μπορούν να τροφοδοτηθούν αποτελεσματικά στα συστήματα χάραξης πολιτικής εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου. Η αξιολόγηση πολιτικών επίσης χρειάζεται να ανατροφοδοτηθεί στη διαδικασία δημιουργίας τοπικής γνώσης. Αυτός ο υποδειγματικός κύκλος από την ανάπτυξη πολιτικής στην υλοποίηση και εκπαίδευση εγκαινιάζεται σε όλες τις εδαφικές πολιτικές της ΕΕ που απαιτούν τη συμμετοχή των σχετικών τοπικών ενδιαφερόμενων.

Η εν λόγω μελέτη δεν μπορεί να παράσχει συνολική επισκόπηση των δράσεων και των προβλημάτων όλων των τοπικών αρχών σε όλη την ΕΕ. Αυτό που καταδεικνύει είναι πώς οι διαφορετικές αρχές εντόπισαν τοπικά προβλήματα, πραγματικά ή δυνητικά, και τις προσεγγίσεις που χρησιμοποίησαν ή αναπτύσσουν για να αντιμετωπίσουν τοπικές ανισότητες.

Η συμπεριληπτική πολυεπίπεδη διακυβέρνηση είναι τόσο μια αναγκαιότητα όσο και μια αυξανόμενη πραγματικότητα. Πρέπει να μελετηθεί, να καταγραφεί και να διευκολυνθεί ως βασικό τμήμα της διαδικασίας επίτευξης βιώσιμης κοινωνικής και οικονομικής εξέλιξης.

Βασικές συστάσεις

- (1)** Οι λύσεις πολυεπίπεδης διακυβέρνησης μπορούν να βοηθήσουν να αντισταθμιστεί η έλλειψη αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών σε διαφορετικούς τομείς και συνεπώς πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω σε επίπεδο ΕΕ. Τα μοντέλα και τα ισχύοντα εργαλεία για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση πρέπει να αναπτυχθούν σε σχέση με το τοπικό επίπεδο.
- (2)** Οι εδαφικές προσεγγίσεις πρέπει επίσης να προωθηθούν και εκτός του ΕΤΠΑ, προκειμένου να δημιουργηθούν επιπρόσθετα «σημεία πρόσβασης» για τις τοπικές αρχές.
- (3)** Η στέγασση και η απασχόληση είναι δύο τομείς πολιτικής στους οποίους οι μικρότερες τοπικές αρχές τείνουν να πάσχουν περισσότερο λόγω έλλειψης κατάλληλων αρμοδιοτήτων για την καταπολέμηση ανισοτήτων. Σε αυτούς τους τομείς, ο παρέχων δυνατότητες ρόλος της ΕΕ (προώθηση έργων, έρευνας και δράσεων) πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω.

- (4)** Τα χρηματοδοτικά προγράμματα που επιτρέπουν «καινοτόμες» και «εξερευνητικές» απαντήσεις στα ταχέως μεταβαλλόμενα τοπικά προβλήματα είναι ουσιώδη για μικρές και μεσαίες τοπικές αρχές και πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω.
- (5)** Η προώθηση και υποστήριξη της ανταλλαγής γνώσεων συγκεκριμένα σε τοπικά θέματα πρέπει να ενσωματωθεί σε σχετικά κοινοτικά προγράμματα (π.χ. μεγαλύτερη συμπερίληψη σε διεθνικά προγράμματα συνεργασίας).
- (6)** Η αξιολόγηση τοπικών πολιτικών επίσης χρειάζεται να ανατροφοδοτηθεί στη διαδικασία δημιουργίας τοπικής γνώσης. Αυτός ο υποδειγματικός κύκλος από την ανάπτυξη πολιτικής στην υλοποίηση και την εκπαίδευση εγκαινιάζεται σε όλες τις εδαφικές πολιτικές της ΕΕ, οι οποίες προϋποθέτουν τη συμμετοχή τοπικών παραγόντων.
- (7)** Η τεχνογνωσία τοπικών θεμάτων πρέπει επίσης να αυξηθεί στο εσωτερικό τοπικών διοικήσεων, οι οποίες συχνά τείνουν να είναι υπερφορτωμένες με θέματα «διοικητικής υλοποίησης» και την έγκαιρη απορρόφηση πόρων.
- (8)** Οι δραστηριότητες που προωθούνται από ομάδες τοπικών παραγόντων (π.χ. ομάδες τοπικής δράσης) δημιουργούν μεγάλη προβολή και οικειοποίηση των αποτελεσμάτων. Οι προσεγγίσεις που προωθούν τον υπεύθυνο εντοπισμό των τοπικών αναγκών, την προετοιμασία τοπικών στρατηγικών και την υλοποίηση (π.χ. μέσω συνολικών επιχορηγήσεων) πρέπει να επεκταθούν περαιτέρω.
- (9)** Προκειμένου να βελτιωθούν οι πιθανότητες των τοπικών αρχών στα ανταγωνιστικά προγράμματα χρηματοδότησης, πρέπει να προωθηθούν τα αντίστοιχα προγράμματα οικοδόμησης ικανοτήτων (και σε κοινοτικό επίπεδο).
- (10)** Σε σχέση με τον διοικητικό φόρτο, σε ό,τι αφορά τη διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων, οι πτυχές που αφορούν την αναλογικότητα των απαιτήσεων πρέπει να αναθεωρηθούν, ιδίως σε σχέση με τις μικρού και μεσαίου μεγέθους τοπικές αρχές.
- (11)** Οι τοπικές αρχές πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στον σχεδιασμό πολιτικής (σε περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο) προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάλυση των δράσεων σε τοπικό επίπεδο και η «μετάφραση» κοινοτικών στρατηγικών σε τοπικούς ενδιαφερόμενους.
- (12)** Η ανάπτυξη, παροχή και αναφορά μειζόνων κοινοτικών στρατηγικών (Λισαβόνα, Γκέτεμποργκ κ.λπ.) πρέπει να εξετάσει και να προβάλλει την τοπική συμβολή με σκοπό να αυξηθεί η συμμετοχή των τοπικών παραγόντων.